

## การกำหนดความรับผิดชอบทางกฎหมายแก่ผู้บริโภคที่ซื้อ ครอบครองหรือใช้สินค้าละเมิดลิขสิทธิ์<sup>1</sup>

รพีพัทธ์ ทรงนิรันดร์<sup>2</sup>

จากการศึกษาการกำหนดความรับผิดชอบทางกฎหมายแก่ผู้บริโภคที่ซื้อ ครอบครองหรือใช้สินค้าละเมิดลิขสิทธิ์ มีวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษาถึงประวัติความเป็นมา แนวคิด และทฤษฎี รวมไปถึงหลักกฎหมายต่างๆ ทั้งประเทศไทยและหลักกฎหมายต่างประเทศ เกี่ยวกับการกำหนดความรับผิดชอบทางกฎหมายแก่ผู้ทำละเมิดลิขสิทธิ์ ซึ่งทำให้ผู้ศึกษาได้รับความรู้ความเข้าใจว่า ประวัติความเป็นมาของกฎหมายลิขสิทธิ์ในประเทศไทย เกิดขึ้นตั้งแต่ในสมัยรัชกาลที่ 5 แห่งราชวงศ์จักรี โดยเริ่มต้นจากประกาศหอสมุดวชิรญาณ ปี ร.ศ.111 จนผ่านระยะเวลายาวนานและผ่านการแก้ไข การอนุวัติกฎหมายให้เกิดความทันสมัยและสามารถแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นได้ในแต่ละยุคสมัย จนมาถึงในยุคปัจจุบันกฎหมายลิขสิทธิ์ที่บังคับใช้ในประเทศไทยฉบับล่าสุด คือ พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ.2537 โดยพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ.2537 มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ความคุ้มครองและให้การป้องกันผลประโยชน์ทั้งทางเศรษฐกิจและทางศีลธรรมแก่ผู้เป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ ซึ่งพึงจะได้รับจากผลงานสร้างสรรค์อันเกิดจากการใช้ความคิดสร้างสรรค์และการใช้สติปัญญา แรงกายของตน ซึ่งการคุ้มครองเจ้าของลิขสิทธิ์เป็นไปตามแนวคิดสิทธิทางธรรมชาติ เป็นแนวความคิดของสำนักกฎหมายทางธรรมชาติ ที่มุ่งเน้นจะคุ้มครองผู้ประพันธ์หรือผู้สร้างสรรค์ ซึ่งถือได้ว่าแนวคิดดังกล่าวเป็นเจตนารมณ์ของกฎหมายลิขสิทธิ์ โดยรัฐเป็นผู้ที่จะต้องออกกฎหมายที่ให้ความรับรองและคุ้มครองกับผู้สร้างสรรค์ผลงาน เพราะในการสร้างสรรค์ผลงาน ผู้นั้นจะต้องใช้ความอดทนและความสามารถในการสร้างสรรค์ผลงาน โดยผ่านความวิริยะ อุตสาหะและการลงแรงกาย นอกจากนี้ยังมุ่งที่จะสนับสนุนส่งเสริมให้เกิดการสร้างสรรค์ผลงานให้มากขึ้น ซึ่งถ้าหากปราศจากกฎหมายที่ให้การรับรองและคุ้มครองแก่ผู้สร้างสรรค์ผลงาน ก็จะทำให้บุคคลนั้นไม่กล้าที่จะทำการเปิดเผยขั้นตอนหรือกระบวนการในการสร้างสรรค์ผลงานของตนให้แก่สาธารณะได้รับรู้และเมื่อผู้สร้างสรรค์ผลงานได้เสียชีวิตลงไป ก็จะส่งผลทำให้ข้อมูลต่างๆ ไม่ได้รับการเปิดเผยออกสู่สาธารณชน ทำให้สาธารณชนไม่ทราบถึงขั้นตอนและกระบวนการในการสร้างสรรค์ผลงาน อันจำเป็นต่อการต่อยอดในการ

---

<sup>1</sup>บทความนี้เรียบเรียงจากการศึกษาอิสระ เรื่อง การกำหนดความรับผิดชอบทางกฎหมายแก่ผู้บริโภคที่ซื้อ ครอบครองหรือใช้สินค้าละเมิดลิขสิทธิ์ โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษา คือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นันทรัตน์ เตชะมาและคณะกรรมการสอบ คือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พรพรหม อินทรมพรรย์ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สลิล สิริพิทุร

<sup>2</sup>นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต (ส่วนภูมิภาค) คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

สร้างสรรค์ผลงานใหม่ๆให้เกิดขึ้น เมื่อมีกฎหมายที่ให้การรับรองและคุ้มครองแก่เจ้าของลิขสิทธิ์หรือผู้สร้างสรรค์ผลงาน ก็จะส่งผลให้บุคคลนั้นพัฒนาและสร้างสรรค์ผลงานใหม่ๆให้เกิดขึ้น เป็นไปตามแนวคิดการตอบแทนและสร้างแรงจูงใจให้เปิดเผยความคิดและการประดิษฐ์ ซึ่งเป็นแนวความคิดที่ใช้ในการคุ้มครองสิทธิบัตรและถูกนำมาใช้กับการคุ้มครองลิขสิทธิ์ โดยเป็นแนวคิดที่กฎหมายสร้างขึ้นเพื่อใช้เป็นผลตอบแทนแก่ผู้สร้างสรรค์ โดยแลกกับการเปิดเผยให้แก่ประชาชนทั่วไปได้ทราบและรู้ถึงการมีขึ้นของผลงานนั้น ซึ่งผลงานที่ได้รับความคุ้มครองตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ.2537 ได้แก่ งานวรรณกรรม งานนาฏกรรม งานศิลปกรรม เช่น งานจิตรกรรม งานประติมากรรม ภาพพิมพ์ งานสถาปัตยกรรม ภาพถ่าย ภาพประกอบ หรืองานสร้างสรรค์รูปทรงสามมิติเกี่ยวกับภูมิประเทศ หรือวิทยาศาสตร์ งานศิลปะประยุกต์ ซึ่งรวมถึงภาพถ่ายและแผนผังของงานดังกล่าวด้วย งานดนตรีกรรม งานสิ่งบันทึกเสียง งานโสตทัศนวัสดุ งานภาพยนตร์ งานแพร่เสียงแพร่ภาพ งานอื่นใดในแผนกวรรณคดี แผนกวิทยาศาสตร์หรือแผนกศิลปะ

พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ.2537 มีการกำหนดความรับผิดแก่ผู้ที่กระทำละเมิดลิขสิทธิ์ไว้ 2 ลักษณะ ได้แก่ การละเมิดลิขสิทธิ์ในขั้นต้น(Primary infringement) คือ การทำซ้ำ คัดแปลง เผยแพร่ รวมทั้งการนำต้นฉบับหรือสำเนางานดังกล่าวออกให้เช่า โดยไม่ได้รับอนุญาตจากเจ้าของลิขสิทธิ์ โดยการละเมิดลิขสิทธิ์ในลักษณะนี้จะเป็นการกระทำที่กระทำโดยตรงต่อผลงานของเจ้าของลิขสิทธิ์ ซึ่งการกระทำดังกล่าวล้วนแต่เป็นสิทธิเด็ดขาดและเป็นสิทธิแต่เพียงผู้เดียวของเจ้าของลิขสิทธิ์ ต่อมาคือการละเมิดลิขสิทธิ์ในขั้นรอง(Secondary Infringement) คือ การกระทำละเมิดลิขสิทธิ์ที่เป็นการกระทำต่อผลงานละเมิดลิขสิทธิ์ โดยเพื่อผลประโยชน์ทางการค้าหรือเป็นการกระทำที่มีส่วนช่วยในการสนับสนุนให้เกิดการละเมิดลิขสิทธิ์ โดยผู้กระทำความผิดนั้นรู้หรือควรจะรู้ วางานนั้นได้ทำขึ้นโดยละเมิดลิขสิทธิ์ของผู้อื่น แต่บุคคลนั้นได้กระทำการเกี่ยวกับการแสวงหาผลกำไรจากผลงานละเมิดลิขสิทธิ์ ไม่ว่าจะเป็นการขาย มีไว้เพื่อขาย ให้เช่า เสนอให้เช่า ให้เช่าซื้อ เสนอให้เช่าซื้อ เผยแพร่ต่อสาธารณชน แจกจ่ายในลักษณะที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายต่อเจ้าของลิขสิทธิ์และนำหรือตั้งเข้ามาในราชอาณาจักร

กฎหมายได้ให้การรับรองและคุ้มครองสิทธิของเจ้าของลิขสิทธิ์ไว้ แต่ในขณะเดียวกันได้มีการบัญญัติกฎหมายขึ้นเพื่อเป็นการถ่วงดุลอำนาจหรือจำกัดสิทธิของเจ้าของลิขสิทธิ์ไว้เช่นกัน คือ หลัก Fair use หรือ หลักการใช้งานอย่างชอบธรรม เพื่อให้บุคคลอื่นทั่วไปสามารถทำการเข้าถึงผลงานดังกล่าวและสามารถที่จะนำผลงานนั้นไปใช้ประโยชน์ได้ แม้ว่าในขณะนั้นผลงานดังกล่าว กฎหมายได้ให้ความรับรองและคุ้มครองอยู่ก็ตาม โดยที่บุคคลทั่วไปสามารถที่จะกระทำการตามที่กฎหมายให้อำนาจกระทำได้ โดยไม่ต้องได้รับความยินยอมหรือได้รับการอนุญาตจากเจ้าของลิขสิทธิ์เสียก่อน โดยหลักนี้ถูกบัญญัติขึ้นเพื่อเป็นการจำกัดการใช้สิทธิแต่เพียงผู้

เดียวของเจ้าของลิขสิทธิ์ เพื่อไม่ให้เกิดการใช้สิทธิอย่างเกินขอบเขตอันจะกระทบหรือละเมิดสิทธิของบุคคลอื่นได้ และเป็นการสร้างหลักประกันที่ใช้ในการสร้างความสมดุลระหว่างผลประโยชน์สาธารณะและเจ้าของลิขสิทธิ์ เมื่อมีการบัญญัติกฎหมายที่ให้ความคุ้มครองแก่ผู้สร้างสรรค์ผลงาน ก็จะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาประเทศชาติ ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคมและเทคโนโลยีต่างๆ แต่ในปัจจุบันการกำหนดความรับผิดชอบแก่ผู้ละเมิดลิขสิทธิ์หาเพียงพอต่อการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการแพร่กระจายของสินค้าละเมิดลิขสิทธิ์ ถึงแม้ว่าในพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ.2537 จะมีการบัญญัติกฎหมายที่ใช้ในการกำหนดความรับผิดชอบแก่ผู้ที่นำสินค้าละเมิดลิขสิทธิ์ไปแสวงหาผลกำไรโดยมิชอบ แต่ก็ยังไม่เพียงพอต่อการควบคุมปริมาณการแพร่กระจายของสินค้าละเมิดลิขสิทธิ์ เนื่องจากยังไม่มีกฎหมายที่ใช้เป็นการเฉพาะในการกำหนดความรับผิดชอบทางกฎหมายแก่ผู้บริโภคที่ซื้อ ครอบครองหรือใช้สินค้าละเมิดลิขสิทธิ์ จึงนำมาสู่ประเด็นคำถามที่ว่า จะสามารถกำหนดความรับผิดชอบทางกฎหมายแก่ผู้บริโภคที่ซื้อ ครอบครองหรือใช้สินค้าละเมิดลิขสิทธิ์นั้น จะสามารถกระทำได้หรือไม่ เพียงใด ต้องพิจารณาหาคำตอบจากการนำแนวความคิด ทฤษฎีและหลักกฎหมายลิขสิทธิ์ของต่างประเทศมาบังคับใช้

จากการศึกษาทำให้ทราบว่า การกำหนดความรับผิดชอบทางกฎหมายแก่ผู้บริโภคที่ซื้อ ครอบครองหรือใช้สินค้าละเมิดลิขสิทธิ์ ยังไม่มีกฎหมายที่ใช้เป็นการเฉพาะ ซึ่งสามารถสรุปประเด็นปัญหาได้ดังต่อไปนี้

ประเด็นปัญหาประการแรก ปัญหากฎหมายที่ใช้ในการกำหนดความรับผิดชอบแก่ผู้บริโภคที่ซื้อสินค้าละเมิดลิขสิทธิ์ ตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ.2537 ได้มีการกำหนดความรับผิดชอบแก่ผู้ขายสินค้าละเมิดลิขสิทธิ์ไว้ใน มาตรา 31 (1) ขยาย มีไว้เพื่อขาย เสนอขาย ให้เช่า เสนอให้เช่า ให้เช่าซื้อ หรือเสนอให้เช่าซื้อ แต่ในพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ.2537 ไม่ได้มีการกำหนดความรับผิดชอบแก่ผู้ซื้อสินค้าละเมิดลิขสิทธิ์ไว้แต่อย่างใด

ปัญหาของกฎหมายที่ไม่ได้มีการกำหนดความรับผิดชอบแก่ผู้ซื้อสินค้าละเมิด ทำให้เกิดช่องว่างระหว่างผู้ซื้อและผู้ขาย ที่จะสามารถทำการซื้อขายแลกเปลี่ยนสินค้าละเมิดลิขสิทธิ์ได้อย่างปราศจากความผิดตามกฎหมาย จึงทำให้เกิดปัญหาสินค้าละเมิดลิขสิทธิ์ ถูกจำหน่าย จ่าย โอน โดยผู้ซื้อและผู้ขาย โดยบุคคลเหล่านี้จะนำสินค้าละเมิดลิขสิทธิ์ไปแสวงหาผลประโยชน์กำไร และทำให้สินค้าละเมิดลิขสิทธิ์ถูกแพร่กระจายออกสู่สาธารณะอย่างแพร่หลาย และเมื่อสินค้าละเมิดลิขสิทธิ์ถูกนำออกมาเผยแพร่ต่อสาธารณะเป็นจำนวนมากเท่าไร ก็จะก่อให้เกิดผลกระทบและความเสียหายต่อสิทธิของผู้เป็นเจ้าของลิขสิทธิ์มากเท่านั้น และเนื่องจากสินค้าละเมิดลิขสิทธิ์เป็นสินค้าที่มีต้นทุนการผลิตที่ต่ำ ส่งผลให้ราคาของสินค้าละเมิดลิขสิทธิ์มีราคาต่ำกว่าสินค้าที่มีลิขสิทธิ์ จึงสามารถจูงใจให้ผู้บริโภคสนับสนุนสินค้าละเมิดลิขสิทธิ์มากกว่าสินค้าที่มีลิขสิทธิ์ เมื่อผู้เป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ไม่ได้รับผลประโยชน์จากผลงานของตนหรือได้รับผลประโยชน์อย่างไม่เต็มประสิทธิภาพ จะส่งผล

กระทบต่อรายได้หรือผลกำไรที่เจ้าของสินค้าที่มีลิขสิทธิ์สมควรได้รับจากสินค้าของตน และจะก่อให้เกิดความเสียหายในทางผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ เมื่อเจ้าของสินค้าที่มีลิขสิทธิ์ไม่ได้รับรายได้หรือผลประโยชน์ทางการค้าจากสินค้าของตน ก็จะส่งผลต่อการชำระภาษีเงินได้ให้แก่ภาครัฐ ทำให้ภาครัฐได้รับผลกระทบจากการเรียกจัดเก็บภาษี เมื่อภาครัฐไม่ได้รับการจัดเก็บภาษีอย่างเต็มประสิทธิภาพ ผลกระทบที่ตามคือการจัดสรรงบประมาณต่างๆเพื่อใช้ในการพัฒนาประเทศ ซึ่งปัญหาเหล่านี้ล้วนแต่ส่งผลกระทบต่อสภาพความเป็นอยู่ของประชาชนภายในประเทศ

ประเด็นปัญหาประการที่สอง ปัญหาเกี่ยวกับกฎหมายที่จะใช้ในการกำหนดความรับผิดชอบแก่ผู้ครอบครองสินค้าละเมิดลิขสิทธิ์ เนื่องจากการครอบครองสินค้าละเมิดลิขสิทธิ์ ยังไม่มีความผิดตามกฎหมายและอีกทั้งยังไม่มีกฎหมายที่ใช้เป็นการเฉพาะในการกำหนดความรับผิดชอบแก่ผู้ครอบครองสินค้าละเมิดลิขสิทธิ์

ปัญหาของกฎหมายที่ไม่ได้มีการกำหนดความรับผิดชอบแก่ผู้ครอบครองสินค้าละเมิดลิขสิทธิ์ จึงทำให้เกิดปัญหาเกี่ยวกับการครอบครองสินค้าละเมิดลิขสิทธิ์ที่มากเกินไปจนเกิดความจำเป็น และนำไปสู่การนำสินค้าละเมิดลิขสิทธิ์ไปแสวงหาผลกำไรในทางมิชอบ แต่เมื่อไม่มีกฎหมายที่ใช้ในการกำหนดความรับผิดชอบแก่ผู้ครอบครองสินค้าละเมิดลิขสิทธิ์ในลักษณะนี้ไว้ ก็จะไม่สามารถทำการยับยั้งและป้องกันมิให้บุคคลเหล่านี้นำเอาสินค้าละเมิดลิขสิทธิ์ ไปจำหน่าย จ่าย โอน หรือทำการเผยแพร่ออกสู่สาธารณะ จึงเป็นช่องว่างให้เกิดการกระทำผิด เพราะเนื่องด้วยตัวสินค้าละเมิดลิขสิทธิ์เป็นสินค้าที่ผิดกฎหมายและเป็นสินค้าที่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่สิทธิของเจ้าของลิขสิทธิ์ และเมื่อสินค้าละเมิดลิขสิทธิ์ถูกเผยแพร่ออกสู่สาธารณะเป็นจำนวนมาก ก็จะส่งผลกระทบต่อตลาดสินค้าในการเลือกซื้อสินค้าของผู้บริโภค เพราะเนื่องจากผู้บริโภคส่วนใหญ่ค่อนข้างให้ความสำคัญกับสินค้าละเมิดลิขสิทธิ์ เพราะเนื่องด้วยราคาสินค้าละเมิดลิขสิทธิ์ค่อนข้างต่ำและมีอยู่อย่างแพร่หลาย จึงทำให้สินค้าที่มีลิขสิทธิ์ไม่ได้รับการสนับสนุนจากผู้บริโภคและเมื่อสินค้าที่มีลิขสิทธิ์ไม่ได้รับการสนับสนุนจากผู้บริโภค ปัญหาดังกล่าวก็จะส่งผลกระทบต่อฐานการผลิตสินค้าที่มีลิขสิทธิ์ เพราะเนื่องจากโรงงานที่ทำการผลิตสินค้าที่มีลิขสิทธิ์ ส่วนใหญ่จะเป็นโรงงานของบริษัทของต่างประเทศที่เข้ามาลงทุนในประเทศไทย โดยเมื่ออัตราความต้องการของสินค้าที่มีลิขสิทธิ์ลดน้อยลง ส่งผลให้นักลงทุนไม่กล้าที่จะเข้ามาทำการลงทุนในประเทศไทย ผลที่ตามมาคือโรงงานหรือฐานการผลิตสินค้าที่มีลิขสิทธิ์จะต้องปิดตัวลงไป ทำให้เกิดปัญหาเกี่ยวกับอัตราการว่างงาน โดยผู้ใช้แรงงานส่วนใหญ่เป็นประชากรภายในประเทศไทย และท้ายที่สุดก็จะทำให้ประชากรในประเทศประสบปัญหาเกี่ยวกับการว่างงาน

ประเด็นปัญหาที่สาม ปัญหาเกี่ยวกับการกำหนดความรับผิดแก่ผู้ใช้สินค้าละเมิดลิขสิทธิ์ เนื่องจากยังไม่  
มีกฎหมายที่ใช้ในการกำหนดความรับผิดของผู้ใช้สินค้าละเมิดลิขสิทธิ์ไว้โดยเฉพาะ แต่ในกรณีของผู้ศึกษา จะ  
ทำการวิเคราะห์ในประเด็นการใช้สินค้าละเมิดลิขสิทธิ์ที่ได้มาโดยวิธีอื่นนอกจากการซื้อ โดยจะทำการศึกษา  
เกี่ยวกับสัญญาอีม เพื่อป้องกันความสับสนในประเด็นเกี่ยวกับการกำหนดความรับผิดแก่ผู้ซื้อสินค้าละเมิด  
ลิขสิทธิ์

ปัญหาของกฎหมายที่ไม่ได้มีการกำหนดความรับผิดแก่ผู้ใช้สินค้าละเมิดลิขสิทธิ์ ซึ่งเมื่อปราศจาก  
กฎหมายที่ใช้ในการกำหนดความรับผิดแก่ผู้ใช้สินค้าละเมิดลิขสิทธิ์ จึงทำให้เกิดปัญหาเกี่ยวกับการควบคุม  
ปริมาณการใช้สินค้าละเมิดลิขสิทธิ์ เนื่องด้วยสินค้าละเมิดลิขสิทธิ์ถูกผลิตขึ้นมาเพื่อตอบสนองความต้องการของ  
ผู้บริโภค ถ้าผู้บริโภคให้การสนับสนุนสินค้าละเมิดลิขสิทธิ์ ผู้ผลิตก็จะทำการผลิตสินค้าขึ้นมาตามปริมาณความ  
ต้องการของผู้บริโภค แต่ในกรณีนี้ผู้ศึกษาจะพิจารณาเกี่ยวกับประเด็นการใช้สินค้าละเมิดลิขสิทธิ์ประเภท  
โปรแกรมคอมพิวเตอร์ เพราะเนื่องจากเป็นสินค้าที่สามารถลอกเลียนแบบหรือคัดลอกได้อย่างรวดเร็ว ส่งผลต่อ  
อัตราการแพร่กระจายของสินค้าละเมิดลิขสิทธิ์ที่จะออกสู่สาธารณะชน ซึ่งเมื่อปราศจากกฎหมายที่จะใช้ในการ  
ควบคุมการใช้สินค้าละเมิดลิขสิทธิ์ ก็จะทำให้ผู้บริโภคสนับสนุนสินค้าละเมิดลิขสิทธิ์มากกว่าสินค้าที่มีลิขสิทธิ์  
ปัญหาดังกล่าวจะส่งผลกระทบในด้านระบบเศรษฐกิจของประเทศ เพราะถ้าไม่มีกฎหมายที่ใช้ในการควบคุม  
การใช้งานสินค้าละเมิดลิขสิทธิ์ เจ้าของสินค้าที่มีลิขสิทธิ์ก็จะไม่ได้รับความคุ้มครองในเรื่องของผลประโยชน์ที่  
ตนควรจะได้รับจากผลงานของตน ทำให้ผู้สร้างสรรค์หรือผู้คิดค้นผลงานใหม่ๆ ไม่กล้าที่จะเปิดเผยหรือเผยแพร่  
ผลงานของตนออกสู่สาธารณะ อีกทั้งยังส่งผลให้ผู้ใช้สินค้าละเมิดลิขสิทธิ์ปราศจากความเกรงกลัวต่อกฎหมาย  
และกระทำความผิดเกี่ยวกับการละเมิดลิขสิทธิ์มากยิ่งขึ้น เนื่องจากกฎหมายไม่ได้ให้การคุ้มครองและรับรองใน  
ส่วนนี้ จึงทำให้ไม่เกิดการพัฒนาหรือการคิดค้นสิ่งใหม่ๆ ออกมาสู่สังคม และในปัจจุบัน ระบบเศรษฐกิจถูก  
ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีใหม่ๆ เมื่อประเทศไทยปราศจากการพัฒนาเทคโนโลยีหรือการคิดค้น  
สิ่งใหม่ๆ ทำให้ระบบเศรษฐกิจไม่พัฒนาหรือพัฒนาช้า

จากการศึกษาค้นคว้ากฎหมายที่ใช้ในการกำหนดความรับผิดแก่ผู้บริโภคที่ซื้อ ครอบครองหรือใช้สินค้า  
ละเมิดลิขสิทธิ์ ตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ.2537 ผู้ศึกษาพบว่ามีข้อเสนอแนะ คือ

1. ปัญหาเกี่ยวกับการกำหนดความรับผิดทางกฎหมายแก่ผู้บริโภคที่ซื้อสินค้าละเมิดลิขสิทธิ์ ผู้ศึกษา  
พบว่ามีข้อเสนอแนะคือ การบัญญัติกฎหมายขึ้นมาใหม่ โดยบัญญัติลงในพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ.2537  
เนื่องจากพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ.2537 มีเพียงการกำหนดความรับผิดของผู้ขายสินค้าละเมิดลิขสิทธิ์ จากเดิม

มาตรา 31 (1) ขาย มีไว้เพื่อขาย เสนอขาย ให้เช่า เสนอให้เช่า ให้เช่าซื้อ หรือเสนอให้เช่าซื้อ ผู้ศึกษาเห็นว่าควรบัญญัติความรับผิดของผู้ซื้อลงไปในมาตรา 31 (1) พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ.2537 เป็น “(1) ซื้อ ขาย มีไว้เพื่อขาย เสนอขาย ให้เช่า เสนอให้เช่า ให้เช่าซื้อ หรือเสนอให้เช่าซื้อ”

2.ปัญหาเกี่ยวกับการกำหนดความรับผิดทางกฎหมายแก่ผู้บริโภคที่ครอบครองสินค้าละเมิดลิขสิทธิ์ ผู้ศึกษาค้นพบว่ามิใช่ข้อเสนอแนะคือ การบัญญัติกฎหมายขึ้นมาใหม่ โดยบัญญัติลงในพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 เนื่องจากพระราชบัญญัติฉบับนี้ ยังไม่ได้มีการกำหนดความรับผิดของผู้ครอบครองสินค้าละเมิดลิขสิทธิ์ไว้แต่อย่างใด ผู้ศึกษาเห็นสมควรที่จะบัญญัติกฎหมายลงในพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ.2537 โดยบัญญัติมาตรา 32 เพิ่มเติมว่า “มาตรา 32 ผู้ใดรู้อยู่แล้วหรือมีเหตุอันควรรู้ว่างานใดได้ทำขึ้นโดยละเมิดลิขสิทธิ์ของผู้อื่น โดยผู้นั้นได้กระทำการครอบครองงานละเมิดลิขสิทธิ์ตั้งแต่ 3 ชั้นขึ้นไป โดยการครอบครองนั้นนอกเหนือจากการใช้งานเพื่อประโยชน์ส่วนตน ผู้นั้นมีความผิดฐานครอบครองงานละเมิดลิขสิทธิ์”

3.ปัญหาเกี่ยวกับการกำหนดความรับผิดทางกฎหมายแก่ผู้บริโภคที่ใช้สินค้าละเมิดลิขสิทธิ์ ผู้ศึกษาค้นพบว่ามิใช่ข้อเสนอแนะ คือ การบัญญัติกฎหมายขึ้นมาใหม่ โดยบัญญัติลงในพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ.2537 เนื่องจากพระราชบัญญัติฉบับนี้ ยังไม่ได้มีการกำหนดความรับผิดของผู้ใช้สินค้าละเมิดลิขสิทธิ์ไว้แต่อย่างใด ผู้ศึกษาเห็นสมควรที่จะบัญญัติกฎหมายลงในพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ.2537 โดยบัญญัติมาตรา 33 เพิ่มเติมว่า “มาตรา 33 ผู้ใดรู้อยู่แล้วหรือมีเหตุอันควรรู้ว่างานโปรแกรมคอมพิวเตอร์ใดได้ทำขึ้นโดยละเมิดลิขสิทธิ์ของผู้อื่น โดยผู้นั้นได้นำมาใช้งาน ผู้นั้นมีความผิดฐานการใช้สิ่งละเมิดลิขสิทธิ์”

### เอกสารอ้างอิง

จิระประภา มากกลิ่น.คำอธิบายกฎหมายลิขสิทธิ์.กรุงเทพมหานคร : วิญญูชน,2558.

ไชยยศ เหมะรัชตะ.ลักษณะของกฎหมายทรัพย์สินทางปัญญา.พิมพ์ครั้งที่ 6,กรุงเทพมหานครฯ : สำนักพิมพ์นิติธรรม,2550.

รัชชัย ศุภผลศิริ.หลักกฎหมายลิขสิทธิ์.กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์นิติธรรม,2535.

รัชชัย ศุภผลศิริ.กฎหมายลิขสิทธิ์.พิมพ์ครั้งที่ 3.กรุงเทพมหานคร : นิติธรรม,2544.

สมพร พรหมหิตาธร.กฎหมายลิขสิทธิ์.กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วิญญูชน,2538.

อำนาจ เนตยสุภา,ชาญชัย อารีวิทยาเลิศ.คำอธิบายกฎหมายลิขสิทธิ์.กรุงเทพมหานครฯ : สำนักพิมพ์วิญญูชน,2556.

## การกำหนดความรับผิดชอบทางกฎหมายแก่ผู้บริโภคดีซื้อ ครอบครองหรือใช้สินค้าละเมิด ลิขสิทธิ์<sup>1</sup>

รพีพัทธ์ ทรงนิรันดร์<sup>2</sup>

จากการศึกษาการกำหนดความรับผิดชอบทางกฎหมายแก่ผู้บริโภคดีซื้อ ครอบครองหรือใช้สินค้าละเมิดลิขสิทธิ์ มีวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษาถึงประวัติความเป็นมา แนวคิด และทฤษฎี รวมไปถึงหลักกฎหมายต่างๆ ทั้งประเทศไทยและหลักกฎหมายต่างประเทศ เกี่ยวกับการกำหนดความรับผิดชอบทางกฎหมายแก่ผู้ทำละเมิดลิขสิทธิ์ ซึ่งทำให้ผู้ศึกษาได้รับความรู้ความเข้าใจว่า ประวัติความเป็นมาของกฎหมายลิขสิทธิ์ในประเทศไทย เกิดขึ้นตั้งแต่ในสมัยรัชกาลที่ 5 แห่งราชวงศ์จักรี โดยเริ่มต้นจากประกาศหอสมุดวชิรญาณ ปี พ.ศ. 111 จนผ่านระยะเวลานับนานและผ่านการแก้ไข การอนุวัติกฎหมายให้เกิดความทันสมัยและสามารถแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นได้ในแต่ละยุคสมัย จนมาถึงในยุคปัจจุบันกฎหมายลิขสิทธิ์ที่บังคับใช้ในประเทศไทยฉบับล่าสุด คือ พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 โดยพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ความคุ้มครองและให้การป้องกันผลประโยชน์ทั้งทางเศรษฐกิจและทางศีลธรรมแก่ผู้เป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ ซึ่งพึงจะได้รับจากผลงานสร้างสรรค์อันเกิดจากการใช้ความคิดสร้างสรรค์และการใช้สติปัญญา แรงกายของตน ซึ่งการคุ้มครองเจ้าของลิขสิทธิ์เป็นไปตามแนวคิดสิทธิทางธรรมชาติ เป็นแนวความคิดของสำนักกฎหมายทางธรรมชาติ ที่มุ่งเน้นจะคุ้มครองผู้ประพันธ์หรือผู้สร้างสรรค์ ซึ่งถือได้ว่าแนวคิดดังกล่าวเป็นเจตนารมณ์ของกฎหมายลิขสิทธิ์ โดยรัฐเป็นผู้ที่จะต้องออกกฎหมายที่ให้ความรับรองและคุ้มครองกับผู้สร้างสรรค์ผลงาน เพราะในการสร้างสรรค์ผลงาน ผู้นั้นจะต้องใช้ความอดทนและความสามารถในการสร้างสรรค์ผลงาน โดยผ่านความวิริยะ อุตสาหะและการลงแรงกาย นอกจากนี้ยังมุ่งที่จะสนับสนุนส่งเสริมให้เกิดการสร้างสร้างสรรค์ผลงานให้มากขึ้น ซึ่งถ้าหากปราศจากกฎหมายที่ให้การรับรองและคุ้มครองแก่ผู้สร้างสรรค์ผลงาน ก็จะทำให้บุคคลนั้นไม่กล้าที่จะทำการเปิดเผยขึ้นคอนหรือกระบวนการในการสร้างสรรค์ผลงานของตนให้แก่สาธารณะได้รับรู้และเมื่อผู้สร้างสรรค์ผลงานได้เสียชีวิตลงไป ก็จะมีผลทำให้ข้อมูลต่างๆ ไม่ได้มีการเปิดเผยออกสู่สาธารณชน ทำให้

<sup>1</sup>บทความนี้เรียบเรียงจากการศึกษาอิสระ เรื่อง การกำหนดความรับผิดชอบทางกฎหมายแก่ผู้บริโภคดีซื้อ ครอบครองหรือใช้สินค้าละเมิดลิขสิทธิ์ โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษา คือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นันทวัฒน์ เตชะมาและคณะกรรมาการสอบ คือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พรพรม อินทรมพริย และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สลิล สิริพิทุ

<sup>2</sup>นักศึกษารัฐประศาสนศาสตร์ สาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง